สมัยสุโขทัย

นำเสนอเมื่อ : 20 ธ.ค. 2552

สมัยสุโขทัย

ดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันปรากฏชื่อมาเนิ่นนานจากคำเรียกขานของชาว อินเดียและชาวตะวันตกว่า สุวรรณภูมิ ดินแดนแห่งทองและความมั่งคั่ง สำหรับ คนไทยทั่วไปแล้วเมื่อตั้งคำถามว่าใครอยู่ที่สุวรรณภูมิมาก่อน? และคนไทยมาจากไหนจึงมาตั้งรกรากอยู่ที่สุวรรณภูมินี้ได้ เรามักนึกถึงผู้คนที่สร้างบ้านแปลง เมืองขึ้นมาในยุคสุโขทัยเป็นอันดับแรก และเราก็มักลืมนึกถึงผู้คนที่อพยพลงมา จากทางเทือกเขาอัลไต ผ่านทะเลทรายโกบีอันร้อนแรงและเหน็บหนาวอย่างที่สุดในฤดูหนาว ผ่านลงมาถึงน่านเจ้า หยุดพักสร้างอาณาจักรขึ้นที่นั่น แต่ก็ต้องถูกตีจนถอยร่นลงมาตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้นและเราก็อาจนึกถึงบทเพลงปลุกใจ ที่เคยร้องกันว่า...เราถอยไปไม่ได้อีกแล้ว ผืนดินสิ้นแนวทะเลกว้างใหญ่... แต่ปัจจุบันความคิดดังกล่าวนี้ กำลังถูกสั่นคลอนอย่างหนักจากวงวิชาการว่า คนไทยมิได้อพยพมาจากเทือกเขาอัลไต และราชธานีสุโขทัยก็มิได้เป็นอาณาจักร อิสระแห่งแรกของคนไทย เพราะก่อนหน้าที่สุโขทัยจะเกิดขึ้นนั้นมีอาณาจักรอื่น ตั้งเป็นแว่นแคว้นขึ้นมาก่อนแล้ว

ถิ่นกำเนิดของคนไทย : ความพยายามที่จะค้นคว้าคำตอบว่าคนไทยมาจากไหน ทำให้ช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมามีการตื่นตัวถกเถียงและเสนอความคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของคนไทยอย่างกว้างขวาง กลุ่มหนึ่งเชื่อว่าไทยมีต้นกำเนิดอยู่บริเวณมณฑลเสฉวนแล้สค่อยๆอพยพลงสู่ยูนานและแหลมอินโดจีนเพราะถูกรุก ราน ความเชื่อนี้สอดคล้องกับกลุ่มที่เชื่อว่าคนไทยอพยพลงมาจากเทือกเขาอัลไต ทำให้เกิดเส้นทางอพยพอัลไต-เสฉวน-น่านเจ้า และสุโขทัยขึ้น

อีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าคนไทยมีถิ่นกำเนิดกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณทางตอนใต้ของจีน และทางตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงบริเวณรัฐอัสสัมของอินเดีย ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณเนื้อที่ประเทศไทยปัจจุบัน

กลุ่มสุดท้ายเชื่อว่าถิ่นกำเนิดของคนไทยอาจจะอยู่ในคาบสมุทรมาลายู เนื่องจากพบว่าความถี่ของยีนและหมู่เลือดของคนไทยคล้ายคลึงกับชาวชวามากกว่าจีน

ถึงวันนี้ทฤษฎีอัลไต-เสฉวน-น่านเจ้าจะดูน่าเชื่อถือน้อยที่สุด เพราะเหตุที่ว่าเทือกเขาอัลไตอยู่ในเขตหนาวจัดไม่เหมาะแก่การอยู่อาศัย ทะเลทรายโกบีก็ร้อนและหนาวจัดเกินกว่าจะอพยพผ่านเส้นทางทุรกันดารลงมาได้ รวมทั้งหลักฐานหลายอย่างที่ชี้ว่าอาณาจักรน่านเจ้ามิได้เป็นหลักฐานเดิมของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท

ขณะที่ทฤษฎีอัลไตเป็นไปได้น้อยที่สุดแนวคิดที่ว่าคนไทยอยู่ที่นี่รวมทั้งกระจายตัวอยู่เป็นวงกว้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับมีความเป็นไปได้มากที่สุด หลักฐานสำคัญที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ก็คือการค้นพบแหล่งโบราณคดีที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานีใน ปีพ.ศ. 2510 โดยขุดค้นหลายชั้นดิน พบโครงกระดูกมนุษย์โบราณปนอยู่กับโลหะ สำริดในชั้นดินแรกประมาณว่ามีอายุเก่าแก่ถึง 6000 ปี ชั้นดินถัดมาพบโครงกระ

ดูกมนุษย์ฝังปนกับเครื่องปั้นดินเผาลูกปัดต่าง ประมาณว่ามีอายุระหว่าง 2000-4000 ปี และในชั้นดินส่วนบนสุดก็ยังพบโบราณวัตถุมีลูกปัดหินลูกปัดแก้วสี รวมทั้งเสมาหินสมัยทวารวดีและลพบุรีปะปนอยู่ด้วยหลักฐานต่างๆที่ขุดพบนี้แสดงให้เห็นว่าภาคอีสานของไทยมีมนุษย์อยู่เป็นเวลานานมาแล้ว และยังอยู่อาศัยหลายยุคอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

แต่เราก็มิอาจสรุปได้ว่ากลุ่มคนที่ใช้วัฒนธรรมบ้านเชียงเหล่านี้คือคนไทย "พวกเขา" อาจเป็นคนกลุ่มเดียวกันที่พัฒนาต่อเนื่องกันมา หรืออาจเป็นคนต่างกลุ่มที่เข้ามาอยู่อาศัยในเวลาที่ต่างกันก็ได้ อีกทั้งคนกลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องกับคนไทยในปัจจุบันหรือไม่? ก็ยังไม่มีใครหาข้อสรุปได้

หากในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาความตื่นตัวที่จะค้นหาคำตอบว่าคนไทยมาจากไหนกันแน่? ทำให้นักวิชาการออกเดินทางไปในที่ต่างๆ และได้ค้นพบหลักฐานข้อมูล ใหม่ๆมากมายที่ล้วนแต่สนับสนุนทฤษฎีคนไทยอยู่ที่นี่และกระจายตัวอยู่ในแถบอุษาคเนนี้เองมิได้อพยพมาจากดินแดนอันไกลโพ้นที่ใดเลย

แว่นแคว้นก่อนอาณาจักรสุโขทัย: ราวปีพ.ศ.800-1400 ความเจริญรุ่งเรืองของชุมชนต่างๆและการติดต่อค้าขายระหว่างกันได้ทำให้เกิดแว่นแคว้นต่างขึ้นตามเส้นทางคมนาคมที่สำคัญ

หลายร้อยปีก่อนที่อาณาจักรสุโขทัยจะเกิดขึ้นดินแดนประเทศไทยในปัจจุบันประกอบไปด้วยแว่นแคว้นใหญ่น้อยจำนวนหนึ่ง

ทางใต้มี**แคว้นศรีวิชัย**ซึ่งเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. 1500 มีบทบาทสำคัญในฐานะเส้นทางการค้าทางทะเลระหว่างจีนกับอินเดีย แต่ในทุกวันนี้ก็ยังไม่มีข้อสรุปว่าศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยตั้งอยู่ที่ใดแน่

หลังศรีวิชัยเสื่อมลง **ตามพรลิงค์**ซึ่งอยู่บริเวณนครศรีธรรมราชได้ก้าวเข้ามามีบทบาทควบคุมเส้นทางการค้าแทน ตามพรลิงค์รุ่งเรืองอยู่ในช่วงพ.ศ.1500-1800 เฟื่องฟูทั้งทางการค้าและวัฒนธรรมประเพณี จนสมัยพ่อขุนรามคำแหงถึงกับอาราธนาพระสงฆ์จากที่นี่ขึ้นไปตั้งสังฆมณฑลที่สุโขทัย

ทางเหนือตั้งแต่ราวพ.ศ.1000 เป็นต้นมา มีการรวมตัวกันเป็นแคว้นหริภุญชัย โยนก-เชียงแสนและเงินยางเชียงแสนซึ่งต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นล้านนารุ่งเรืองรวมสมัยกับสุโขทัยและอยุธยา

ภาคกลางบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา-ท่าจีน มีแว่น**แคว้นทวารวดี**ที่เติบโตขึ้นมาในช่วงพ.ศ.1100-1500 มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองนครปฐมหรือนครชัยศรีเมืองต่างๆที่เข้ามารวมเป็นแคว้นได้แก่ เมืองอู่ทอง(สุพรรณบุรี) เมืองคูบัว(ราชบุรี) เมืองจันเสน(นครสวรรค์) เมืองฟ้าแดดสงยาง(กาฬสินธุ์) และเมืองศรีเทพ(เพชบูรณ์) ทวารวดีสิ้นสุดการเป็นรัฐ ลงด้วยเหตุผล 2 อย่างคือ การเปลี่ยนทางเดินของลำน้ำและอิทธิพลขอมที่แผขยายเข้ามาตั้งเมืองละโว้ขึ้นเป็นศูนย์กลางแทน

ละโว้รุ่งเรืองขึ้นมาหลังปี พ.ศ.1500 แทนที่รัฐเดิมของทวารวดีอย่างนครชัยศรีและศรี

เทพ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำลพบุรีเมื่อขอมเสื่อมอำนาจลงในพุทธศตวรรษที่ 18 พร้อมกับการเกิดของสุโขทัย ละโวก็ลดบทบาทลงไปด้วย แต่กมิได้เสื่อมสลายไปทีเดียว หากยังคงรักษารูปแบบความเจริญทางด้านศิลปวิทยาการไว้ และพัฒนาต่อเนื่องขึ้นมาเป็นกรุงศรีอยุธยาในภายหลัง

ราชธานีสุโขทัย

สุโขทัยถือกำเนิดขึ้นอย่างเรียบง่ายจากการพัฒนาของหมู่บ้านเล็กๆ ที่เติบโตขึ้นเป็นเมือง กระจายตัวอยู่ตามแนวลุ่มน้ำยมและน่านครั้นก่อน พ.ศ. 1700 การคมนาคมและการค้าต่างๆได้ขยายตัวมากขึ้นเมืองที่อยู่ตามลุ่มน้ำยมและน่านที่เป็นเส้นทางผ่านการค้าระหว่างรัฐต่างๆก็เริ่มรวม ตัวกันมากขึ้น สุโขทัยเริ่มมีฐานะเป็นแว่นแคว้นขึ้นมาเป็นครั้งแรกโดยมี พ่อขุนศรีนาวถมเป็นพ่อเมือง และเป็นช่วงที่อิทธิพลขอมเริ่มเสื่อมลงด้วย ทำให้สุโขทัยเป็นปึกแผ่นมากขึ้น หลังจากนั้นไม่นานก็เกิดเหตุวุ่นวายขึ้น โดยมีขอมพวกหนึ่งชื่อว่า "ขอมสบาดโขลงลำพง" ได้เข้ายึดเมืองและ เป็นไปได้ว่า พ่อขุนศรีนาวถมได้เสียชีวิตไปแล้วในช่วงนี้ พ่อขุนผาเมือง ซึ่งครองเมืองราดอยู่จึงร่วมกับพ่อขุนบางกลางหาวรวมกำลังไปชิง เมืองสุโขทัยคืนมาได้สำเร็จ พ่อขุนผาเมืองจึงยกเมืองให้พ่อขุนบางกลางหาวพร้อมทั้งมอบนาม **"ศรีอินทราบดินทราทิตย"** ให้ด้วย อันเป็น ช่วง พ.ศ.1778

หลังจากนั้นการขยายอาณาเขตของสุโขทัยก็เริ่มขึ้นถือเป็นช่วงเวลาของ การกวาดต้อนผู้คนและรวมบ้านรวมเมืองให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร หลังจากพ่อขุนศรีอินทราทิตย์สิ้นพระชนม์ พ่อขุนบานเมืองซึ่งเป็นพระราชโอรส ได้ปกครองต่อ แต่ก็นับเป็นช่วงสมัยที่สั้นมาก เพียง 44 ปีนับตั้งแต่พ่อขุน ศรีอินทราทิตย์ ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาของการรวมแว่นแคว้นให้เป็นปึกแผ่น

พ่อขุนรามคำแหง : กษัตริย์ผู้มีชื่อเสียงมากที่สุดของกรุงสุโขทัย คือโอรสองค์ ที่ 2 ของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระองค์มีชื่อเสียงในฐานะผู้สร้างกรุงสุโขทัย ให้เจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุด เป็นผู้คิดค้นประดิษฐ์อักษรไทยและสร้างศิลาจารึก ในยุคนี้ขอบเขตของอาณาจักรสุโขทัยได้แผ่ขยายออกไปมากที่สุด โดยในเรื่อง ของระบบเศรษฐกิจนั้นก็เป็นระบบแบบเปิดเสรี คือ ไม่มีการเก็บภาษีทำให้สุโขทัย เติบโตขึ้นเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญ และเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมอันหลาก หลายแห่งแว่นแคว้นนี้

เมื่อสิ้นแผ่นดินพ่อขุนรามคำแหง กรุงสุโขทัยเริ่มอ่อนกำลังลง **พระมหาธรรมราชาที่1** หรือ พระยาลิไทย ผู้ปกครองสุโขทัยอยู่ในช่วงประมาณปีพ.ศ.1890-1913 จึงได้นำ พระพุทธศาสนาเข้ามาฟื้นฟูการปกครอง และทรงขยายอำนาจด้วยการทำสงครามพร้อมๆ กับการเผยแพร่ศาสนา แต่หลังจากสิ้นสมัยของพระองค์แล้ว อาณาจักรสุโขทัยก็เริ่มอ่อน แอลงอย่างแท้จริง พร้อมๆกับที่แว่นแคว้นอื่นเข้มแข็งขึ้น ล้านนาขยายอำนาจลงมาจนถึง ลุ่มแม่น้ำยม-น่าน **แคว้นละโว้-อยุธยา**เข้มแข็งขึ้นจากการรวมตัวกับสุพรรณบุรีที่ครอง อำนาจอยู่เหนือลุ่มแม่น้ำท่าจีน จนในที่สุดก็ก่อตั้งกรุงศรีอยุธยาขึ้นได้สำเร็จในปี พ.ศ.1893 หลังจากนั้นไม่นานอาณาจักรสุโขทัยก็ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา

ที่มา:http://www.baanjomyut.com/library/history_thai/sukhothai.html

: ชื่อของเมืองที่แปลว่า "รุ่งอรุณแห่งความสุข" และคำกล่าวที่รู้จัก กันดีว่า...เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในนามีข้าว ทำให้ภาพของสุโขทัยเป็นดั่งเมือง แห่งความฝัน นครแห่งความสุขและอดีตที่มิอาจหวนคืน